

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਇਹ ਦੱਸੋ ਬਿਨਾਂ ਵਸਤੂ। ਉਹ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਸਤੂ ਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਹੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਸਨ ਜੋ ਬਾਹਰੀ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ - ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਕੋਰ ਜਵਾਬ ਵਾਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

(31) ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ।

**ਐਚ.ਆਰ.ਸੋਢੀ , ਜੇ. -ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ :**

**ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ**

**ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ**

**ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ**

**ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ**

**ਬਨਾਮ.**

**ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ- ਜਵਾਬਦਾਤਾ।**

**ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਐਨ. 1970 ਦਾ 2957**

16 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1971

।

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ( 1953 ਦਾ IV )—ਸੈਕਸ਼ਨ 102 — ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ —ਕੀ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102(1) ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ, ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗਲਤ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾਉਸ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ. ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਐੱਸਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਚਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਸ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈਇਸ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਪਾਰਾ 3, 4 ਅਤੇ 6)। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ 'ਤੇ ਆਰਡਰ ਓ? ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4, ਮਿਤੀ 26 ਅਗਸਤ, 1970 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਏ ' ) ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਨੈਹਰਾ , ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਓਪੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੀ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ (ਪੰਜਾਬ)।

ਆਰ ਐਸ ਮੋਗੀਆਂ , ਐਡਵੋਕੇਟ , ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ।

Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)

**ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਲਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ।**

**ਜੇ ਨਿਰਣਾ**

**ਕੌਸ਼ਲ, ਜੇ.—** (1) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ) ਦੇ ਹੁਕਮ (ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ “ਏ”) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨੰ: 4) ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ (ਇੱਥੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਨਵਰੀ, 1961 ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਨਵਰੀ, 1964 ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸੀ ਜਦੋਂ 1970 ਵਿੱਚ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 8) ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਜਵਾਬ ਨੰ: 3) ਨੇ ਕੰਪਲੇਂਟ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ 22 ਮਈ, 1970 ਨੂੰ ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ। 13 ਜੁਲਾਈ, 1970 ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬ ਡੈੱਟ ਨੰ. 4 ਨੇ ਇਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਰੇਟਿਵ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸ੍ਰੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਹੈ।

- (i) ਕਿ 6/7 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਨੇ ਫਰਿੱਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਸ਼ੂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।
- (ii) ਉਸ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ।
- (iii) ਉਕਤ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਰਕਮ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ।

(iv) ਸਰਪੰਚ 18/20 ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਗਬਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(v) ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਗਬਨ 65,000 ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 7/8 ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

(vi) ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੋਟਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।

(2) ਹੋਏ ਮੁੜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ 1 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਇਸ ਲਈ, ਸਰਪੰਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਚਾਰਜ ਪੰਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਚ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ:

(1) ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ" ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

(2) ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 6) ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡੂੰਘੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੱਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉਦੋਂ ਯੁੰਦਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਲਈ, ਮਾਲ-ਮਾਫੀ ਹੈ।

(3) ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ (1) ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡਾ. (ਮਿਸ) ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਸਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕਰਣ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ

ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ. ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਏ

**(1) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1269.**

ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜਿਸਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਾਨੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼, ਇਸ ਲਈ, ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ : ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰੱਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ-

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

*	*	4*	4c
4	*	*	4c
*	*	4c	4«

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ . ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਸੱਲੀ।

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੈਨਡੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਜੇ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਡਾ. ਐਸ. ਮਿੱਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਡਾ: ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1907 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1910 ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਬਿਨਾਪਾਨੀ ਦੇਈ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਗਲਤ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ - ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਦੀ - ਸਮਾਪਤੀ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"102. (1) ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ

ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ, ਪੈਸਾ ਜਾਂ ਉਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ।

(4) ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜਾਂ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਵ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ) ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਰਡਰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਰਡਰ ਦੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(5) ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਲਟ ਪੌਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮੁੱਢਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ



**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਲਜ਼ਮਬੱਧ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸਲ ਜਾਂਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਜਾਂਚ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

(6) ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ। *ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ* (2) ਅਤੇ *ਰੱਤੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਟਿਆਲਾ* (3), ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ।

(7) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼

(2) **1963 PLR 1085**

(3) **1965 PLR 5291**

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹੱਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

(8) ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਵੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ (1) ਨਤੀਜਾ ਹੀਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਉਣਾ (2) ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਡੂੰਘੀ ਸਿਆਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਸੱਚਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਿਰਫ "ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਸੇਧਿਤ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ। ਸ੍ਰੀ ਨਹਿਰਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ (v) ਦਾ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਹਰਲੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਥੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

(1) \* \* \* \* \*

\*\*\*\*

(2) ਸਰਕਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ,

ਹਟਾਓ ਕੋਈ ਪੰਚ-

(a) \* \* \* \* \*  
\* \* \* \*

(ਬੀਜੇ) \* \* \* \* \*  
\* \* \* \*

(c) \* \* \* \* \*  
\* \* \* \*

(d) \* \* \* \* \*

(e) ਜਿਸਦਾ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ, ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਅਣਚਾਹੇ ਹਨ:

\* \*

\* \*

(101) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਕਰਮ ਜੋ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਤੇ ਜੋ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਲੀਬਿਟ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਰਪੰਚ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ 'ਤੇ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜ (v) ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ

**Gurdial Singh v. The State of Punjab (Koshal, J.)**

ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

(If) ਦੋਸ਼ੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

**ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ